

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ЦИКЛ ВЛАСНИХ ФОТОМАТЕРІАЛІВ «УКРАЇНКИ»

Студентки IV курсу, групи 4ЖЗ
Освітньої програми *Журналістика*
Галузі знань *06 Журналістика*
Спеціальності *061 Журналістика*
Ступеня вищої освіти *бакалавра*
Заїченко Ганни Олександрівни

Науковий керівник: Каленич В.М.,
доцент, кандидат філологічних наук

Розширена шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

АНОТАЦІЯ

Заїченко Г. Цикл власних фотоматеріалів «Українки». Спеціальність 061 Журналістика. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2024.

Фотожурналістика – це одна з найважливіших складових сучасної журналістики, що містить багатогалузеву систему жанрів і форм інформаційно-публіцистичної діяльності. Фотографія у журналістиці відіграє важливу роль, забезпечуючи візуальну складову новин і статей, що значно підвищує їхню ефективність та вплив.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано роль української жінки, відтворена візуальна документація та відображення сучасного образу українки у різних аспектах їхнього життя. Проєкт представляє собою серію фотографій, які не лише відображають зовнішність, але й розкривають внутрішній світ та культурне багатство українських жінок. Серія покликана сприяти розумінню та популяризації української культури, а також служити джерелом натхнення для інших митців та фотографів.

Ключові слова: фотожурналістика, жанри, українка, фотокнига, війна.

ANNOTATION

Zaichenko H. O. Cycle of own photo materials "Ukrainky" Specialty 061 Journalism. Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Vinnytsia, 2024.

Photojournalism is one of the most important components of modern journalism, encompassing a multi-disciplinary system of genres and forms of informational and journalistic activity. Photography in journalism plays a crucial role, providing the visual component of news and articles, significantly enhancing their effectiveness and impact.

In the qualification work, the role of Ukrainian women is analyzed, visual documentation is reproduced, and the modern image of Ukrainian women in various aspects of their lives is depicted. The project represents a series of photographs that not only reflect appearance but also reveal the inner world and cultural richness of Ukrainian women. The series aims to promote understanding and popularization of Ukrainian culture, as well as to serve as a source of inspiration for other artists and photographers.

Keywords: photojournalism, genres, Ukrainian, photo book, war.

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	5
1.1. Теоретична база.....	5
1.2. Обґрунтування проєкту.....	16
1.3. Мета роботи.....	18
1.4. Технічні і програмні засоби.....	18
1.5. Сфера застосування.....	20
 II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ЦИКЛУ ВЛАСНИХ ФОТОМАТЕРІАЛІВ	
«УКРАЇНКИ».....	22
2.1. Структура циклу.....	22
2.2. Ідейно-смісловий задум.....	22
2.3. Специфіка аудиторії.....	24
 III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25
 IV. МАКЕТ.....	27

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Теоретична база

Фотожурналістика є однією з найважливіших сфер сучасної журналістики, яка поєднує в собі мистецтво фотографії та інформаційну складову. Фотожурналісти займаються створенням візуальних репортажів, які допомагають не лише інформувати громадськість про події, але й емоційно впливати на сприйняття інформації. Це робить фотожурналістику потужним засобом комунікації в сучасному світі.

Сучасні аспекти фотожурналістики та її проблеми та перспективи є предметом дослідження таких вчених, як Л. Бакулін, В. Березін, Є. Васеніна, Р. де Век, Ф. Лаба, А. Маслов та інші. Журналісти-практики, такі як С. Зонтаг, Д. Зхаркін, Ф. Макдональд, Г. Нері, акцентують увагу на окремих аспектах сучасної фотографії. [9]

Фотографія офіційно з'явилася у 1839 році, коли Л. Дагер опублікував про неї повідомлення. Проте, першу світлину зробив Н. Ньєпс ще за сімнадцять років до цього, а в 1835 році Ф. Тальбот отримав негативне зображення на папері. Незважаючи на це, фотографія на ранніх етапах свого розвитку не була популярною у пресі через технологічні обмеження випуску газет і журналів. Фотожурналістика почала активно розвиватися в кінці 70-х - початку 80-х років XIX століття, коли фототипія і цинкографія стали доступними для поліграфічного відтворення. [16]

Фотожурналістика у сучасному розумінні сформувалася завдяки поліграфічним та фотографічним досягненням між 1880 і 1897 роками. Перша репродукція новинної фотографії, що використовувала півтон, з'явилася у виданні «The Daily Graphic» 4 березня 1880 року. Винахід магнієвого спалаху дозволив фотографувати в закритих приміщеннях.

У перехідний період між XIX та XX століттями фотографія виокремлювалася на два основні напрями: художню та документальну. Розвиток репортажної фотографії як форми інформаційного зображення

відбувався у 90-ті роки XIX століття. Перші репортажі з'явилися у європейських газетах наприкінці цього періоду. Серед видатних фоторепортерів були Р. Фентон, який фотографував події Кримської війни, М. Бреді та А. Гарднер, що документували громадянську війну в США, та інші, які зображували російсько-турецьку війну. [16]

Фоторепортери В. Сімпсон та Р. Фентон вперше показали свої знімки про Кримську війну у 1853–1856 роках у «Illustrated London News». Фотоальбом за повістю М. Гоголя «Записки божевільного» у 1882 році був однією з перших спроб поєднати текст та фотографії. У XX столітті фотографія стала основним засобом інформації та документування.

Сучасна журналістська фотографія є важливим засобом комунікації, але її жанрова структура ще не має чіткої класифікації та термінології, не зважаючи на її широке використання в сучасних соціальних комунікаціях і наукових дослідженнях. [16]

Авторство терміну «фотожурналістика» зазвичай приписується американцю К. Едому, який у 1946 році заснував групу фотожурналістики на базі школи журналістики Університету Міссурі. Інші джерела також згадують про можливе створення цього терміну деканом Школи фотожурналістики Ф. Моттом. [16]

У сучасному світі, фотографію розглядають як засіб, який документує реальність. Вона стає суспільним документом, який використовується для передачі соціальної інформації. Відтак, фотожурналістика включає в себе різноманітні жанри і форми інформаційно-публіцистичної діяльності.

Одним з ефективних методів отримання інформаційних зображень є «пряма фотографія» або «репортажний метод», при якому автор утримується від будь-якої організації чи сценізації дійсності. [15]

Використання фотоілюстрацій у журналістських матеріалах стало загальноприйнятим практично з моменту винайдення фотографії, спочатку у періодичних виданнях, а нині в інтернет-виданнях. Фотоілюстрації в

сучасних ЗМІ мають значний вплив, надаючи аудиторії візуальну інформацію. [15]

Однак не завжди читачі розуміють, що попереду чи позаду фотографії, іноді вони не можуть зрозуміти повну картину подій. Фотографії можуть приховувати певну таємничість та багатозначність, яку читачам слід розгадати самостійно.

Світлини, не пояснюючи самі за себе, стають джерелом для роздумів і фантазій. Автор статті вважає, що наші знання, засвоєні через фотографії, можуть впливати на свідомість і совість, але таке пізнання завжди носить сентиментальний характер. Фотографічне пізнання може бути лише видимим, так само як і процес фотографування [9]. На перший погляд, фотографії є неспростовним доказом подій або людей, але насправді вони можуть спотворювати реальність так само, як і будь-яке мистецтво.

Фотографія парадоксальна, тому що вона існує тут і зараз, беручи участь у глобальній комунікації, показуючи нам щось непристойне і водночас претендуючи на це як на реальність. Незважаючи на те, що фотографи намагаються якомога точніше відтворити сцени з життя, вони свідомо чи несвідомо керуються власними смаками та світоглядом. Завдяки вибору експозиції фотографічні об'єкти також підпорядковуються під певні критерії, характерні для конкретного методу розпізнавання. [2]

Сучасна журналістика широко використовує зображальний матеріал, який не лише прикрашає текст, але й має свої функції, в тому числі документальне підтвердження поданої інформації. Журналісти, працюючи у газетах, повинні володіти навичками створення ілюстрацій та знати їх використання в виданнях. Фотографія стала невід'ємною частиною сучасного життя, але журналісти повинні розуміти її значення як документу, що відображає реальність. [3]

Фотожурналістика відіграє важливу роль у формуванні суспільної думки та підвищенні обізнаності про різні соціальні проблеми. Вдало зняті

фотографії можуть привертати увагу до гуманітарних криз, порушень прав людини, екологічних проблем та інших важливих питань. Вони здатні викликати суспільне обурення або співчуття, що часто стає поштовхом до соціальних змін або гуманітарної допомоги.[5]

Фотожурналістика є потужним засобом комунікації, який поєднує мистецтво фотографії та інформаційну складову. Вона відіграє важливу роль у висвітленні подій, впливаючи на суспільну думку та підвищуючи обізнаність про різні соціальні проблеми.

Фотожурналістика — це одна з найважливіших складових сучасної журналістики, що поєднує в собі фотографію та розповідь. Вона служить інструментом для документування подій, які відбуваються в світі, та передачі емоцій і вражень аудиторії. Фотожурналістика відображає не лише факти, але й емоції, настрої, драматичні моменти.[7]

Питанням жанрології фотожурналістики дослідники почали активно приділяти увагу ще в минулому столітті. На початку третього тисячоліття зарубіжні та вітчизняні вчені продовжують працювати у цьому напрямку: В. Березін, М. Ворон, О. Колосов, М. Максимович, Л. Поліха, М. Рожкіна, П. Холланд, Б. Черняков та інші. На сучасному етапі розвитку журналістикознавства ця проблема залишається актуальною, оскільки жанри стають доволі пластичними, мінливими, з'являються явища міжжанрової та міжгрупової дифузії, трансформації, модифікації.[2]

Жанри фотожурналістики беруть свій початок з [6]:

а) жанрів образотворчого мистецтва;

Живопис ділиться на монументальне та станкове мистецтво, а останнє включає станкову картину, пейзаж, портрет, натюрморт.

Графічне мистецтво має свої жанри, такі як малюнок, плакат, карикатура, книжкова ілюстрація, промислова та оформлювальна графіка.

На початку свого розвитку фотомистецтво використовувало не лише принципи відображення реальності, що сформувалися в образотворчому

мистецтві протягом століть, але і його жанри. У фотожурналістиці також є свої «монументальні полотна» - розвороти в газетах і журналах, присвячені як соціальній тематиці, так і рекламно-розважальній. Також присутні пейзажі, портрети та натюрморти.

б) жанрів літератури [6];

У літературі, як види мистецької творчості, найближчому до журналістики, історично сформувалися і існують такі жанри:

розповідь, повість, роман (належать до епічного роду);

драма, комедія, трагедія (належать до драматичного роду);

поема, балада, елегія, ода, ліричний вірш (належать до ліричного роду).

в) жанрів риторики і журналістики [6];

Проте, говорячи про видову та родову сутність фотожурналістики вона, безперечно, ближча до журналістики. А в журналістиці існують такі жанри, як інформація, інформаційна замітка, репортаж, нарис, коментар, есе, фейлетон, памфлет. Фототворчість та фотожурналістика безпосередньо пов'язані з усіма цими жанрами.

Традиційно до інформаційних жанрів фотожурналістики відносять фотозамітку (або фотоінформацію), фоторепортаж, фотозвіт. Однак ця класифікація не є вичерпною, і часто до цих жанрів додають фотокореспонденцію, фотоілюстрацію, фотоінтерв'ю, розширену фотозамітку, фотозвинування, фотоанонс, фотохроніку тощо [7].

Одним з основних жанрів фотожурналістики є новинна фотографія, яка фокусується на оперативному висвітленні актуальних подій. Фотографи працюють в умовах, що потребують швидкої реакції та передачі зображень у найкоротші терміни. Основні принципи новинної фотографії включають об'єктивність та точність, а також здатність передати контекст події. Прикладами новинної фотографії є репортажі з місця катастроф, фотографії з політичних подій та висвітлення стихійних лих [8].

Документальна фотографія є ще одним важливим жанром, що спрямований на глибоке дослідження соціальних, культурних або політичних питань. Цей жанр часто вимагає тривалої роботи над темою, що дозволяє фотографам детально висвітлити певну проблему або явище. Документальні проекти можуть привертати увагу до соціальних проблем та стимулювати зміни у суспільстві. Прикладами документальної фотографії є проекти про бідність, наслідки конфліктів та культурні особливості різних народів [8].

Фоторепортаж - це розгорнута комунікативна дія, спрямована комунікатором (фоторепортером, журналістом або засобом масової інформації) на аудиторію з метою висвітлення багатоскладної події. Він може складатися з серії знімків, які показують подію у різних фазах її розвитку, демонструючи поступальний або динамічний розвиток події, а також наслідки для людини, що можуть бути як прогресуючими, так і регресуючими. Фоторепортаж може включати і один знімок, що передає суть події [10].

Репортаж може складатися з серії знімків, які відображають як одну подію, так і ключові моменти ряду подій. Це можуть бути як послідовні, так і хаотичні події, об'єднані однією темою, яка є новою або невідомою для глядачів та читачів. Такий вид фоторепортажу став особливо популярним у пресі пострадянської Росії, коли на сторінки газет, журналів та книг почала надходити інформація з різних сфер людського знання та діяльності, а також про навколишній світ [10].

Перші репортажні знімки з місця подій з'явилися в європейських газетах у середині XIX століття. Їх авторів називали «злободенними фотографами». Серед них найвідомішим був англієць Роджер Фентон, який прославився своїми фотографіями Кримської війни. Широку популярність також здобув військовий репортер Метью Бреді, який показав сувору і жорстоку правду громадянської війни в Америці [6].

Фотоілюстрація - це візуальний жанр відображення дійсності, який є вторинним відносно тексту і надає зримий образ на момент здійснення вербальної комунікації [4].

До художньо-публіцистичних жанрів у теорії та практиці фотожурналістики зазвичай відносять фотозарисовку, фотонарис, фотопортрет, фотоплакат, фотосеріал, фотомонтаж та фотоколаж [3].

Фотозарисовка є попередником фоторепортажу. Витоки цього жанру можна знайти в історії вітчизняної фотографії, пов'язані з соціальною фотографією. Цей жанр з'явився після виходу фотографів з павільйонів і початку зйомок «наживо», з акцентом на соціальні контрасти та суперечності[4].

Фотонарис є жанром фотожурналістики, що відзначається пильною увагою до людини, висвітлюючи основні етапи її долі та коло проблем, що постають перед нею. Нарис може розповідати про колективи, спільноти людей, проблеми, що виникають перед ними, та їх вирішення, а також про подорожі. Звідси і різновиди фотонарису: портретний, проблемний і подорожній [10].

Сюжет фотонарису завжди завершений на життєствердній або драматичній ноті, що зближує цей жанр з творами літератури та мистецтва. Співвідношення факту і образу у відображенні реальності, використання відповідних образотворчих засобів також характерне для жанру репортажу і нарису.

Фотомонтаж, фотоплакат і фотоколаж об'єднують в одному кадрі декілька сюжетів для досягнення художнього та пропагандистського ефекту. У фотомонтажі ці сюжети виконані фотографічним способом, у фотоколажі - синтетичним образом за допомогою малюнка та комп'ютерної графіки. Ці жанри є синтетичними, поєднуючи візуальне зображення та виразний вербальний текст [8].

Найчастіше ці жанри використовуються для додання повідомленням про факти і явища дійсності, іміджам непопулярних політиків комічного і сатиричного ефекту. Основоположником жанру фотомонтажу є Джон Гартфілд, який працював над антивійськовою та антифашистською тематикою. Основоположником жанру колажу в образотворчому мистецтві (з використанням фотографії) є художник Макс Ернст [6].

Портретна фотографія в фотожурналістиці зосереджується на відображенні людей та їх емоцій. Портрети повинні передавати індивідуальність та характер людини, а також контекст, у якому вона живе. Цей жанр часто використовується для зображення відомих особистостей, людей з різних соціальних прошарків та для розкриття внутрішнього світу людини [4].

У розвитку жанру фотопортрета ключовими є глибина відтворення людського характеру і стремління до максимальної достовірності у відтворенні деталей. Сьогодні, з відродженням інтересу до ранніх портретів фотографії, особливо відчутний не лише їхній стиль, але й відмінність від класичних живописних шедеврів. Ранні фотопортрети відзначалися величавим спокоєм, який сприяв повній відкритості перед об'єктивом [6].

Через низьку чутливість дагеротипних пластин експозиції були дуже тривалими, що вимагало спеціальних пристроїв для фіксації пози людини. Незважаючи на ці труднощі, фотографам вдавалося досягати неперевершеної натуралізму у позах і міміці своїх суб'єктів, що було досягнуто завдяки використанню високих швидкостей затворів [6].

Література про фотопортрет часто акцентує увагу на понятті схожості. Портретист, знімаючи конкретну особу, не повинен ігнорувати її індивідуальні риси.

Історія фотопортрета є історією розкриття «душі оригіналу». Основною помилкою було уявлення, що фотопортрет може об'єктивно фіксувати лише

те, що знаходиться перед ним, максимум - знімати людські обличчя і нічого більше.

На практиці, портретист стикається з величезною складністю виразити свої власні знання, смак і пристрасті через обличчя портретованої особи.

Спортивна фотографія документує спортивні події та моменти тріумфу або поразки спортсменів. Цей жанр потребує високої технічної майстерності для захоплення швидкості та руху, а також здатності передати емоції спортсменів та глядачів. Прикладами спортивної фотографії є фотографії з Олімпійських ігор, важливих спортивних матчів та моментів особистих рекордів спортсменів [4].

Вулична фотографія фокусується на повсякденному житті людей на вулицях міста. Цей жанр вимагає спонтанності та природності зображень, а також передачі атмосфери міста та життя його мешканців. Вулична фотографія часто висвітлює соціальні та культурні аспекти життя міста, захоплюючи сцени з життя на вулицях мегаполісів, моменти з повсякденного життя людей та зображення міських субкультур [4].

Жанри фотожурналістики мають глибоке коріння в традиціях образотворчого мистецтва та літератури. Живопис та графічне мистецтво вплинули на розвиток фотомистецтва, яке використовувало їхні принципи та жанри, такі як пейзаж, портрет та натюрморт. Література, зі своїми жанрами розповіді, повісті, роману, драми, комедії, трагедії, також мала вплив на формування жанрів фотожурналістики. Риторика та журналістика, зі своїми жанрами інформації, інформаційної замітки, репортажу, нарису, коментаря, есе, фейлетону та памфлету, безпосередньо вплинули на розвиток фотожурналістики як виду мистецтва та журналістської діяльності.

Вплив культурних та соціальних факторів на фотожурналістику є значним. Культурні традиції та історія, релігійні вірування, естетичні уподобання, соціальна структура, політичний контекст та рівень технологічного розвитку — всі ці фактори визначають теми, стилі та підходи

у фотожурналістиці. Фотожурналістика, як відображення реальності, тісно пов'язана з культурними та соціальними процесами, що робить її важливим інструментом для розуміння та аналізу сучасного світу.

Фотожурналістика, як складова частина сучасних засобів масової інформації (ЗМІ), відіграє ключову роль у візуальному представленні подій та явищ суспільного життя. Вона поєднує в собі мистецтво фотографії та журналістики, що дозволяє передати глядачам та читачам не лише факти, а й емоції, контекст і глибинність подій.

Фотожурналістика як жанр зародилася разом із появою фотографії. Перші фотографії подій з'явилися ще наприкінці 19 століття, коли фотографи стали зафіксувати значущі події, політичні збори, культурні заходи та інші соціальні явища. Одним з важливих етапів розвитку стала поява періодичних видань, які використовували фотографії для ілюстрації своїх матеріалів. У другій половині 20 століття фотожурналістика набула широкого розповсюдження, завдяки вдосконаленню технологій друку та зростанню інтересу до візуальної інформації. [15]

Основними характеристиками фотожурналістики є оперативність, об'єктивність та емоційна змістовність. Фотожурналісти мають здатність зафіксувати подію в її динаміці, передати настрій і атмосферу моменту. Вони відповідають за створення «ефекту присутності», що дозволяє глядачам відчувати себе частиною події, навіть не перебуваючи на місці.

Фотожурналістика має значний вплив на формування громадської думки і світогляду. Вона допомагає привернути увагу до соціальних проблем, підвищує обізнаність громадськості щодо ключових подій та тенденцій. Фотожурналісти розкривають історії людей, відображають важливі моменти історії, що є ключовими для формування колективної пам'яті та ідентичності суспільства. [17]

Соціальна структура суспільства визначає, які групи населення є найбільш цікавими для фотожурналістів. У країнах з великою соціальною

нерівністю фотожурналісти можуть більше зосереджуватись на висвітленні життя бідних верств населення, соціальних проблем, щоб привернути увагу до цих питань.[9]

Політична ситуація у країні також значно впливає на фотожурналістику. У тоталітарних режимах фотожурналісти можуть стикатися з цензурою та переслідуваннями, що обмежує їх можливості для вільного висвітлення подій. Водночас у демократичних країнах фотожурналістика може відігравати важливу роль у викритті корупції та зловживань владою.[9]

Рівень технологічного розвитку країни визначає доступність та якість фототехніки, а також можливості для публікації та розповсюдження фотографій. У країнах з високим рівнем технологічного розвитку фотожурналісти мають доступ до передових технологій, що дозволяє створювати більш якісні та деталізовані зображення.[17]

Важливо зазначити, що культурні та соціальні фактори не існують окремо один від одного, а взаємодіють та впливають на фотожурналістику комплексно. Наприклад, релігійні вірування можуть впливати на соціальну структуру суспільства, визначаючи, які групи є маргіналізованими. Водночас політичний контекст може впливати на культурні уподобання, наприклад, через пропаганду та контроль над медіа.

На Близькому Сході культурні та релігійні фактори значно впливають на фотожурналістику. Наприклад, фотографії, що відображають жінок, повинні відповідати певним культурним та релігійним нормам, що обмежує можливості для висвітлення гендерних питань. Водночас політична нестабільність та конфлікти роблять регіон важливим для міжнародних фотожурналістів.

У Західній Європі фотожурналісти мають більше свободи для висвітлення різноманітних тем завдяки демократичним традиціям та високому рівню технологічного розвитку. Проте культурні вподобання, такі

як увага до прав людини та соціальної справедливості, визначають тематику та підхід до фотографій.

Фотожурналістика, як окрема гілка ЗМІ, відіграє важливу роль у сучасному інформаційному просторі. Вона об'єднує мистецтво фотографії з функціями журналістики, створюючи комплексне візуальне відображення подій та явищ. Завдяки своїм особливостям та здатностям фотожурналістика збагачує інформаційний ландшафт, сприяючи кращому розумінню суспільства власної історії та сучасності.

1.2. Обґрунтування проєкту

Фотожурналістика фіксує події, моменти та образи, дозволяючи передавати інформацію не лише словами, а й візуально. Інформаційна культура, як у монографії, визначається символами, які є основними складовими цієї культури. За допомогою фото люди можуть краще розуміти те, що відбувається у світі, а також отримувати об'єктивні та наочні уявлення про різні події та явища. У контексті художнього мистецтва, фотоматеріали є потужним засобом передачі ідей та емоцій через візуальне сприйняття. Сучасне мистецтво охоплює різні напрями від абстракціонізму до стріт-арту, і фотографія займає значне місце у цьому різноманітті. Видавнича лінія фотокниг, фотожурналів зазвичай спрямована на надання читачам об'єктивного погляду на мистецтво у всіх його проявах, підтримуючи тим самим різноманітність та культурне збагачення.

Проєкт є частиною збереження культурної спадщини, відображенням української ідентичності через призму образу жінки сьогодення. Демонстрація зміни ролей жінок візуальною мовою, показ з чим вона стикається під час військових дій в Україні.

Соціокультурний вплив фотоматеріалів тягне різні аспекти нашого суспільства та культури. Фотографія як соціальне явище має історичні особливості розвитку та важливе значення у культурній сфері. Її вплив може також призводити до натхнення, співчуття та солідарності серед глядачів, стимулюючи їх на активні дії чи підтримку різноманітних ініціатив. Фотографія, як форма мистецтва та комунікації, відіграє значну роль у формуванні соціокультурного контексту та візуалізації культурних цінностей.

Для обґрунтування проєкту циклу власних фотоматеріалів «Українки» можна вказати наступні аспекти:

1. *Підвищення самосвідомості.* Проєкт дозволить українцям бачити себе та свою країну через об'єktiv фотографії, що сприятиме формуванню та підтримці національної самосвідомості.

2. *Культурна та соціальна цінність.* В Україні жінки відіграють важливу роль у суспільстві. Сучасна українська жінка є символом сили, краси та незалежності. Її образ варто зафіксувати для нащадків як частину культурної спадщини.

3. *Підтримка та поширення української ідентичності.* Фотоматеріали можуть допомогти підтримати та поширити українську ідентичність через відображення унікальності та краси українських жінок.

4. *Інспірація для інших жінок.* Публікації фотокниги можуть надихнути інших жінок до самовираження, самопізнання та розвитку.

5. *Підвищення свідомості про гендерну рівність.* Через візуальне відображення жіночої сили та ролі у суспільстві, проєкт може сприяти усвідомленню важливості гендерної рівності.

Загальні цінності та переваги такого проєкту полягають у сприянні культурному розвитку, підтримці національної ідентичності та підвищенні усвідомлення гендерної рівності в українському суспільстві. Проєкт ставить за мету підвищення свідомості про роль та внесок українських жінок у суспільство.

1.3. Мета роботи

Мета кваліфікаційної роботи – підготувати цикл власних фотоматеріалів «Українки», створити власний журналістський продукт у форматі фотокниги. Дослідити образ і роль української жінки, відтворити це через візуальне мистецтво застосувавши здібності з фотожурналістики.

Завдання творчої роботи:

- здобути досвід роботи з фотожурналістикою для реалізації отриманих теоретичних знань
- знайти героїв для фотокниги
- провести репортажні та портретні зйомки
- створити сторітелінг
- попрацювати з штучним студійним світлом
- застосувати професійні графічні редактори для постобробки фото
- поспівпрацювати з поліграфією для подальшого друку і виготовлення продукту
- розробити власний дизайн і оформлення фотокниги

1.5. Технічні і програмні засоби

У створенні фотокниги були використані різноманітні технічні та програмні засоби :

1. *Фотографічне обладнання.* Для створення якісних зображень знадобився фотоапарат високої роздільної здатності, додаткові об'єктиви для різноманітності знімків, а також відповідне освітлення для створення атмосфери.
2. *Фото- та відеоредактори.* Для обробки та підготовки фотографій до друку знадобились програми для редагування зображень. В Adobe Photoshop змогла виконати ретуш частковим розкладенням і методом

Dodge and Burn. Зменшила кольорові шуми, кадрувала під певний формат, а в Camera Raw налаштувала світловий та кольоровий малюнок. Це дозволило покращити якість зображень, налаштувати колірну палітру та надати фото емоційного забарвлення.

3. *Макетні програми.* Для створення дизайну фотокниги використовувались спеціальні програми для створення макетів, такі як Adobe InDesign, Affinity Publisher, Blurb BookWright або Canva. Ці інструменти дозволили організувати фотографії, додати текст та інші елементи дизайну.
4. *Сервіси онлайн-друку.* Після створення макету скористалася онлайн-сервісами друку фотокниг, які надають можливість друкувати в різних форматах та обкладинках.

У створенні продукту було використано дві професійні камери марки Canon, моделі - Canon EOS 6D Mark II Body та Canon EOS 650D. Під кожную зйомку були підібрані фіксовані об'єктиви з різною фокусною відстанню. Для портрених лінза 50мм з діафрагмою 1.4 або 85мм 1.8. Групові кадри де потрібно захопити як найбільше людей, довкілля і показати загальну атмосферу - об'єктив 24мм 1.8, але в цьому випадку діфрагму було при закриті до значення 5.6 щоб отримати сталу експозицію, яка не буде змінюватись від зовнішніх чинників, за допомогою цього можна було уникнути розмиття і нечітких світлин.

Більшість зйомок проведено на вулиці з природнім освітленням за виключенням однієї фотосесії у студії з використанням штучних джерел світла. Спочатку закрила штори для створення blackout, відрегулювала налаштування в камері виставивши значення діфрагми 5.6, витримку 1/125, iso 400, баланс білого в автоматичному режимі. Завчасно підготувала 2 схеми світла. Для першої схеми використала імпульсне світло з насадкою рефлектор зі значенням 7.6 та два флаги поставлені збоку попереду моделі чорною стороною до неї. У другій схемі працювала з постійним освітленням, перше джерело з шторками поставила позаду моделі в

якості контрового світла та друге попереду моделі великий октобокс з сотами для заповнення.

Всі зйомки відзняла у raw форматі, так як це дає високу якість, оскільки з матриці зняті всі дані, також у планах було відкорегувати колір і зробити мінімальну базову ретуш.

На постпродакшині працювала з двома програмами – Adobe Photoshop і Adobe Photoshop Lightroom.

В Adobe Photoshop за допомогою методу частотного розкладення виконала легку ретуш обличчя. Принцип методу полягає у створенні двох копій оригінального знімка. Перший шар несе в собі інформацію про колір, а другий – про текстуру. Інструментом латка прибрана зайві об'єкти, які відволікають від головного у кадрі.

В Adobe Photoshop Lightroom відкоригувала експозицію, контраст, тіні та світлі ділянки. За допомогою кривих змогла додати глибини фото та довести колір до ідеалу.

1.6. Сфера застосування

Фотожурналістика має широкі застосування в сучасному світі. Вона використовується для документування подій, розкриття соціальних проблем, відображення культурних та політичних подій, а також для створення художніх проєктів. Фотожурналістика може бути засобом впливу на громадську думку та викликати обговорення важливих питань.

Фотокнига має широкий спектр застосувань. Вона може бути використана як спосіб збереження спогадів та подій, таких як весілля, подорожі, сімейні події тощо. Також фотокниги стають популярними в сфері мистецтва, як художній продукт або виставковий експонат. У сфері бізнесу вони можуть використовуватися для створення презентацій, каталогів товарів або рекламних матеріалів.

Продукт з фотоматеріалами присвячений образам українки може використовуватися для популяризації української культури, відображення історії та сучасного життя жінок в Україні, а також для підтримки та відзначення досягнень українських жінок в різних сферах, таких як політика, бізнес, мистецтво та наука.

Фотокнига може бути використана для візуального представлення української культури та традицій, а також для відображення різноманітності та індивідуальності українських жінок у сучасному світі.

Також, фотоматеріали про українську жінку можуть бути використані для освітлення соціальних питань, таких як гендерна рівність, жіночі права та проблеми, з якими стикаються жінки в Україні сьогодні.

У цілому, фотокнига про українську жінку може бути важливим засобом для відображення та відзначення різноманітності, сили та важливості жіночого досвіду в українському суспільстві.

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ЦИКЛУ ВЛАСНИХ ФОТОМАТЕРІАЛІВ «УКРАЇНКИ»

2.1. Структура

Фотоматеріали поділені на 7 частин. Кожен розділ містить 1-2 розвороти у фотокнизі.

1 розділ «Витоки». Преставлені світлини дівчини в етно-образі в художньому стилі.

2 розділ «Борчиня за права жінок». Портрети менеджера проєктів та феміністки — Катерини Мацієнко. Фото виконані у мінімалістичній природній стилістиці.

3 розділ «Free Women». Репортажні фото з мирної акції, присвяченої українським жінкам-військовим, які перебувають у полоні Російської Федерації з метою набуття більшого розголосу задля звільнення і повернення додому.

4 розділ «Листи в полон». Портрети волонтерки, дружини та мати двох дітей Ольги Погонєць, яка змогла знайти та дочекатись з полону свого чоловіка. Також представлені кілька власних віршів Ольги.

5 розділ «Довгоочікуване побачення». Репортажні випадкові фото закоханої пари на вокзалі.

6 розділ «Воїнка». Представлені портретні фото дівчини-військової у фотостудії.

7 розділ «Надія серед війни». Портретні фото Надії Поворозик, яка випустила свою першу збірку про власні почуття та роздуми пов'язані з війною в Україні. Представлене також фото збірки та вірші автора.

2.2. Ідейно-смісловий задум

Ідейно-смісловий задум фотокниги полягає в тому, щоб відобразити різноманітність та сучасний образ української жінки через фотографії та

статті. Фотокнига ставить за мету показати різноманітність та багатогранність українських жінок, їхні досягнення, традиції та сучасний спосіб життя.

Відобразити різноманітні аспекти та ролі української жінки в сучасному суспільстві. Фотокнига показує українку як сильну, незалежну та успішну особистість, яка активно впливає на розвиток країни в різних сферах життя, включаючи політику, бізнес, культуру та громадське життя. Також, він може висвітлювати питання гендерної рівності, традицій та сучасних уявлень про жіночі образи в українському суспільстві.

Візуал включає в себе фотографії українських жінок у різних сферах діяльності, відображаючи їхню силу, красу та різноманітність.

Соціальний та культурний вплив: фотокнига може відображати вплив українських жінок на суспільство та культуру, а також їхню роль у розвитку сучасної України.

Одним з можливих аспектів фотокниги може бути підкреслення важливості гендерної рівності та боротьба за права жінок в українському суспільстві.

Такий фотокнига може відображати різноманітність та важливість ролі української жінки в сучасному світі, сприяючи підвищенню усвідомлення громадськості про цю тему. Фотожурнал включає матеріали про соціальні питання, роль жінок у різних сферах життя, а також їхні досягнення та внесок у розвиток суспільства. Таким чином, образи українки може відображати не лише зовнішню красу, а й внутрішню силу та таланти українських жінок. Цей фотожурнал може бути важливим джерелом натхнення для українських жінок, а також сприяти підтримці різноманітності та інклюзивності в українському суспільстві.

2.3. Специфіка аудиторії

Фотокнига є продуктом з достатньо широкою аудиторією споживання без будь-яких обмежень у віці, не так важливо якої статі людина, її місце проживання та рід діяльності. Найбільш зацікавлені у споживанні будуть звичайно українці у зв'язку з тим, що більшість зйомок української жінки пов'язані з повномасштабним вторгненням в Україну.

Аудиторія, яка зацікавлена у фотокнизі може бути дуже різноманітною. Фотопродукт може бути цікавим для людей, які цікавляться українською культурою та історією.

Це можуть бути активісти, громадські діячі та дослідники, які вивчають гендерні ролі, уявлення про жіночність та візуальну культуру в Україні. Люди, які шукають важливі та емоційно заряджені історії про силу та витримку жінок. Фотографи та художники, які зацікавлені у використанні фотографії як засобу візуального виразу та способу підняття соціальних питань.

Серед можливих читачів цієї книги можуть бути історики, феміністки, люди, які цікавляться військовою історією, а також просто шанувальники мистецтва та фотографії. Така аудиторія може бути зацікавлена різноманітними аспектами, представленими в фотокнизі, включаючи історичну та культурну цінність, а також роль жінок в умовах війни. Ця книга може також зацікавити тих, хто бажає краще зрозуміти внутрішній світ та духовність українських жінок сьогодні.

III. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александров А. Сюжетна фотозйомка та її технічне забезпечення (методичний посібник). – Д.: РВВ ДНУ, 2016. 44 с.
2. Афанасьєв Л. І. Основи фотожурналістики: Методичні матеріали для студентів заочного та дистанційного навчання з спеціальності "Журналістика". Харків, 2001. 17 с.
3. Балаклицький М. А. Зображальна журналістика : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 84 с.
4. Горевалов С. І., Зикун Н. І. Жанри фотожурналістики в умовах посилення тенденції візуалізації ЗМІ. Наукові записки інституту журналістики. 2014. Том 56. С. 257-261.
5. Горевалов С. І. Фотожурналістика в системі засобів масової комунікації: єдність слова і зображення : навч. посіб. Київ. міжнар. ун-т. К. : Київ. міжнар. ун-т, 2010. 296 с.
6. Журналістика: жанри фотожурналістики.
<https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/25740/>
7. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
8. Іващук А. А. Жанрові трансформації фотожурналістики. Соціальні комунікації. II науково-практична конференція. 2020. С. 68-71.
<https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/43/869/1806-1?inline=1>
9. Максимович М. Сучасна фотожурналістика: проблеми, виклики, перспективи. 2019. С. 29-36. <https://science.lpnu.ua/uk/sjs/vsi-vypusky/vypusk-3-nomer-910-2019/suchasna-fotozhurnalistyka-problemy-vyklyky-perspektyvy>
10. Максимович М. Фоторепортаж у царині сучасної зображальної журналістики. 2020. С. 68-74. https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21685/12_0.pdf

11. Мелещенко О. Замітка у пресовій і фотожурналістиці. Наукові записки Інституту журналістики, 2019. С. 48-69.
12. Пилип'юк В. Художня фотографія у системі засобів масової комунікації. Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. 2014. №39. С. 164– 172.
13. Соколова К. О. Компонент «соціального» у сучасній журналістиці: соціальна журналістика. Наукові записки інституту журналістики, 2016. Том 3. С. 80-86.
14. Фотожурналістика як особлива гілка ЗМІ. <https://studfile.net/preview/16496360/>
15. Фотожурналістика: історія розвитку. <https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/25739/>
16. Цуканова Г. О. Історичний контекст розвитку фотожурналістики як основа для вивчення її сучасної жанрово - видової кваліфікації. Український науковий журнал "ОСВІТА РЕГІОНУ". <https://social-science.uu.edu.ua/article/866>
17. Цуканова Г. О. Трансформація фотожурналістики у контексті конвергенції медіа. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, III(9), Issue: 53, 2015. <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/02/Transformation-of-the-photojournalism-in-the-context-of-convergence-of-media-H.-Tsukanova.pdf>
18. Шаповал Юрій. Фотожурналістика : навч. посіб. Рівне : Видавництво Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. Степана Дем'янчука, 2007. 75с.
19. Шевченко В. Е. Наукові принципи застосування візуального контенту в друкованих медіа. Наукові записки інституту журналістики, 2013. Том 52. С. 127-132.
20. Шевченко В. Е. Особливості зображального ряду журналу. Наукові записки Інституту журналістики: науковий збірник. – К., 2011. Том 44. С. 109-114.

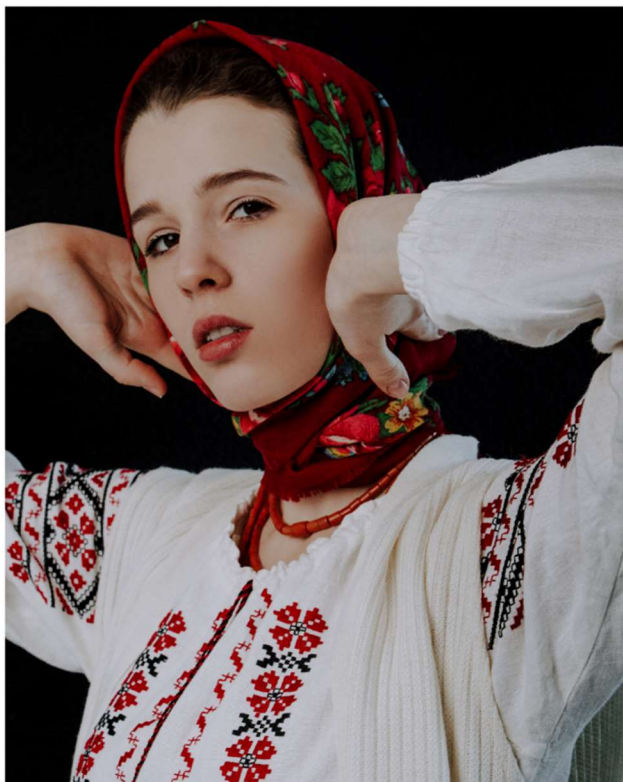
IV. МАКЕТ

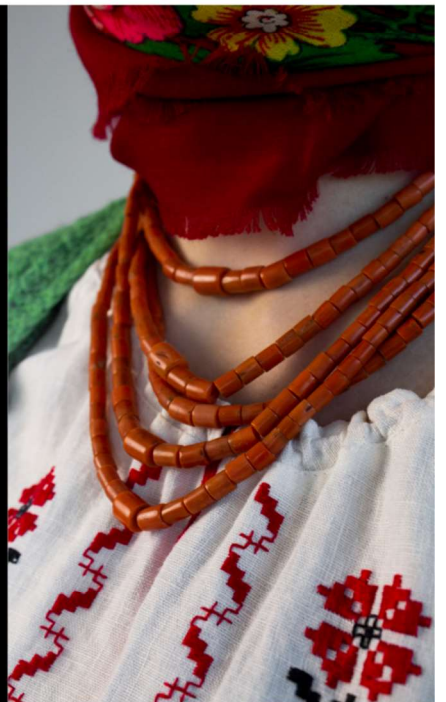

ВИТОКИ

Сучасна українська жінка має право бути або не бути ніжною, пробивати скляні стелі або займатись домашнім господарством і доглядом за дітьми. Чи навіть робити все разом, або ж не робити нічого з того...

Але українська жінка без сумніву стала символом незламності та сміливості, синонімом волі та жаги до справедливості.

БОРЧИНЯ ЗА ПРАВА ЖІНОК

30-річна Катерина Мацієнко працює в департаменті міста та туризму менеджеркою освітніх проєктів, позиціонує себе, як феміністка та проводить тренінги з гендерної рівності, що підвищує свідомість громадян.

“Люди сприймають фемінізм, як якусь страшну течію, а хочеться, щоб його припиняли боятись”

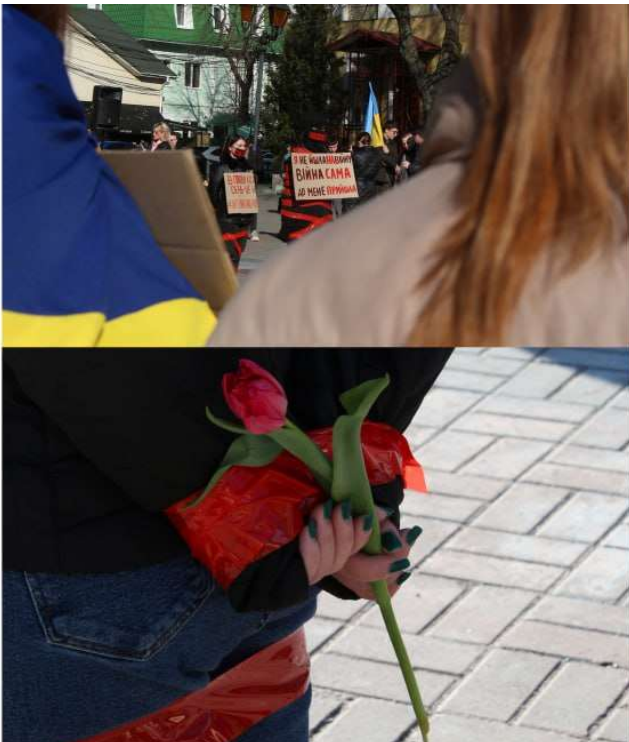
#FREEWOMEN

Репортаж акції Free Azov
09.03.2024

Мирна акція прошла у
Вінниці на Європейській
площі на підтримку
військовополонених жінок.

Зорганізували її родини
захисників та
Координаційний штаб з
питань поводження з
військовополоненими.

ЛИСТИ В ПОЛОН

Ольга Погонєць волонтер,
дружина військового та мати
двох дітей.

З 2014 року Ольга допомагає
захисникам.

Під час повномасштабного
вторгнення почала писати
вірші коханому, який майже 8
місяців пробув у полоні.

Завдяки великим зусиллям
вона змогла вибороти
повернення чоловіка
додому.

Ти збереш мене з уламків сліз та мін,
Що розкололи серце і дні, на два житті...
Я буду тобі дощем, що змиє біль і гріх
Ти тільки виживи, незламайся і вистій!

Я буду світлом, що ллється тобі здаля...
Лише дивися на нього і очі не опускай!
Я буду молитися Богу, за нас, щодня!
Ти тільки борися і руки і зуби стискай!

Ти тільки борися, ти зможеш, я знаю!
І також молися й за Нього чіпляйся
Я тут вистою, вибору, вигризу, я обіцяю!
Ти тільки тримайся, любий, тримайся!!!

#душаввіршахсивульки

ДОВГООЧІКУВАНА ЗУСТРІЧ

Тих, хто чекає на близьких на передовій, не вважають героями. Про них рідко згадують, вони не отримують підтримки з боку держави, суспільство часто не розуміє їхніх викликів.

ВОЇНКА

Вікторія служить в Нацгвардії та згодом планує працювати воєнним фотожурналістом.

До 2022 року жінкам було складно потрапити на військову службу, але після повномасштабного вогнення ситуація змінилась.

Кількість жінок в армії на початок січня 2024 року становила майже 70 тисяч.

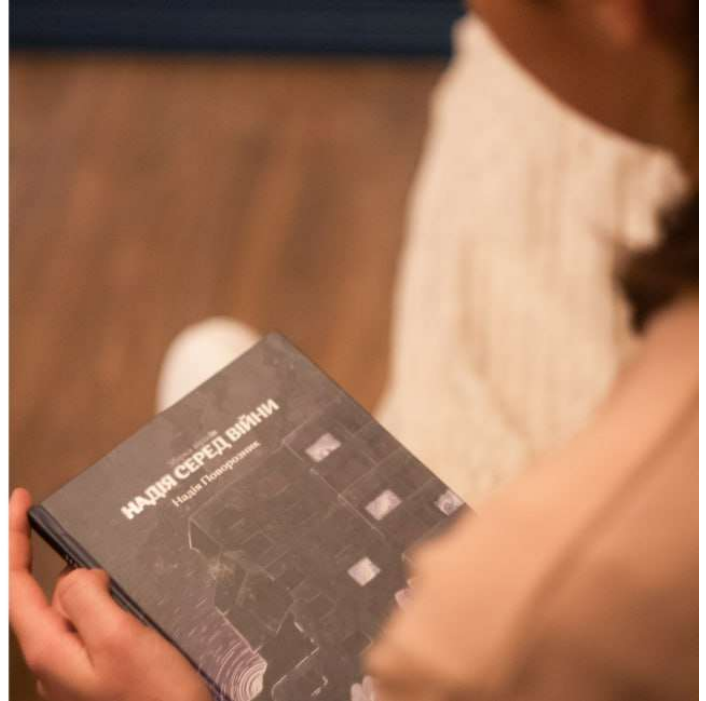

НАДІЯ СЕРЕД ВІЙНИ

Надія Поворозник 4 дні була в Херсоні, щоб допомогти людям після затоплення, була в зруйнованому Ізюмі, щоб допомогти підліткам відволіктись завдяки спорту, а ще був Харків та інші міста.

У 2023 випустила збірку власних віршів, здійснивши свою маленьку мрію.

Книга присвячена подіям початку повномасштабного вторгнення ставши певною сповіддю для авторки.

*ілюстрації із збірки

Скоро закінчиться літо
А хотілось би, щоб війна.
Час пролетів непомітно,
Бо лютий ще досі в серцях.

Хотілось б назавжди забути,
Як лунають сирени в містах,
І більше ніколи на собі не
відчути,
Пробираючий аж до
тремтіння страх.

Скоро закінчиться літо.
Я вірю, закінчиться й війна!
Оживе кожне зранене місто,
І в серці настане весна!

08.08.2022